

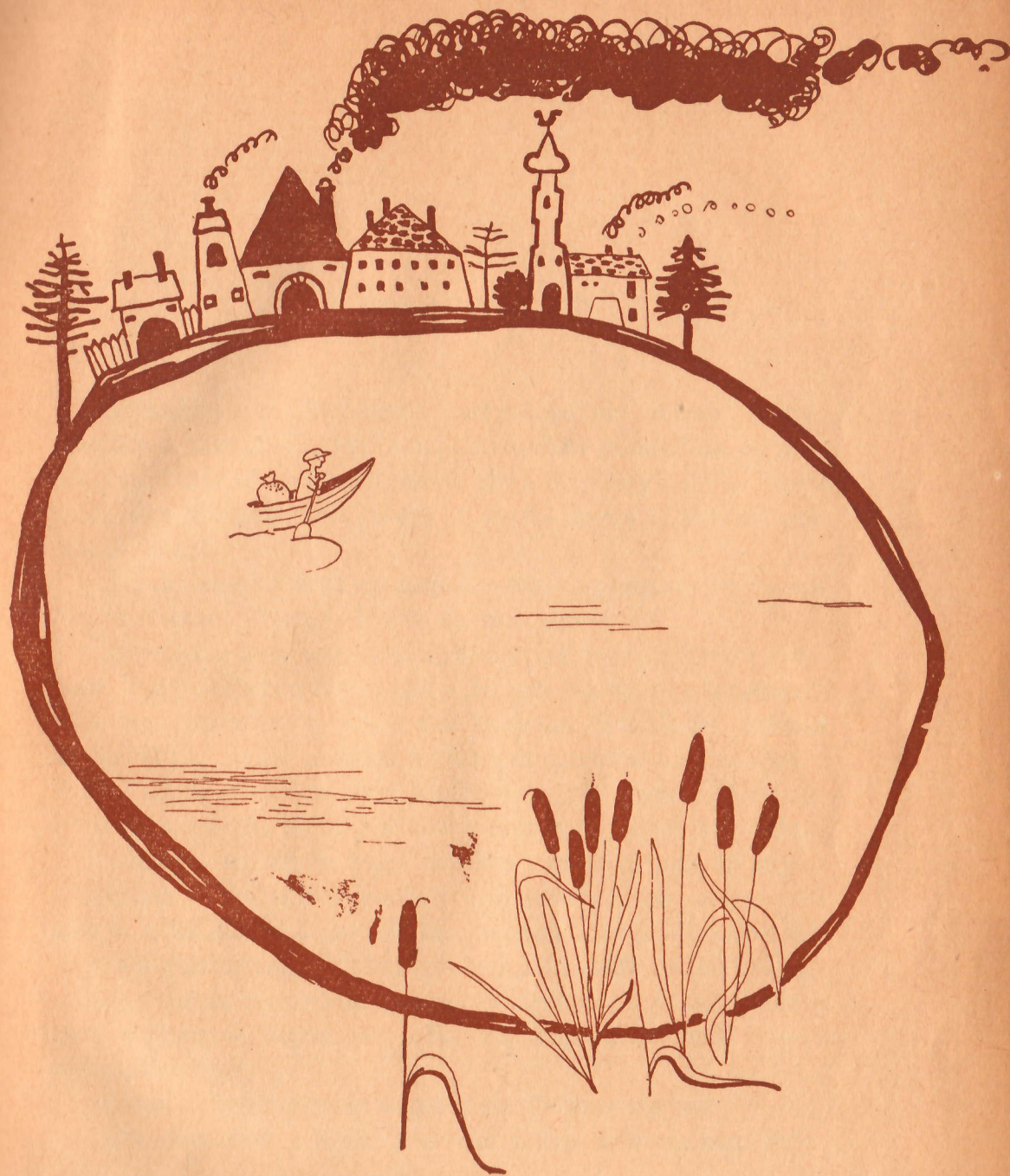
Kopányi György

A ticskőh ticske

ORSZÁG LILI
rajzaival

© Kopányi György, 1958

KOPÁNYI GYÖRGY

A TÜCSKÖK TÜCSKE

A „Földön Csera - Kisasszony”
magvetettel
Kopányi György által

58. II. 4.

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1958

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Pilinszky János

Műszaki vezető: Beck Péter. Műszaki szerkesztő: Kéri Tamás

Kiadványszám: 1641. Terjedelem: 8,75 (A/5) ív + 8 színes tábla. Példányszám: 15 200

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és 5602-50 Á szabvány szerint készült

1-573991 Athenaeum (F. v. Soproni Béla)

TARTALOM

<i>Az ellopott tó</i>	7
<i>A tücskök tücske</i>	11
<i>Két almafa</i>	17
<i>A három kívánság rózsája</i>	20
<i>A felfordult erdő</i>	36
<i>A szénatorony meg a Hold</i>	46
<i>A borissza király</i>	49
<i>A kék színű malac</i>	56
<i>Az elmenekült erdő</i>	62
<i>Az ürhatnám róka</i>	72
<i>Az elefántfogász</i>	77
<i>Göggös Bonifác</i>	84
<i>A nap méze</i>	90

10-11

A TŰCSKÖK TŰCSKE

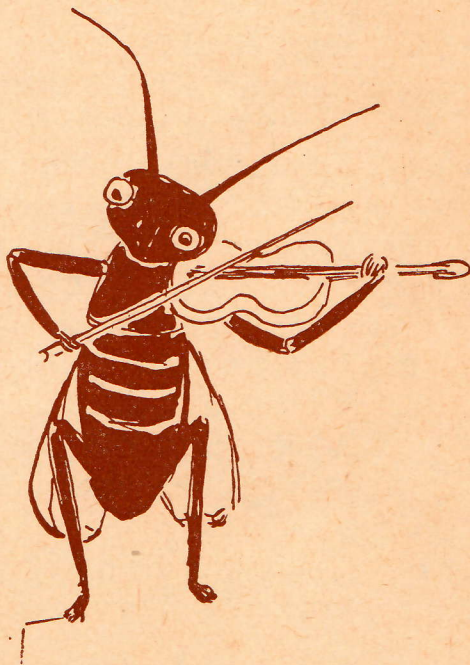
Egresréten köztudomású, hogy Kűcűrű a tűcskők tűcske. Ha cirpelésbe fog, még a jegenyék se mernek suhogni! Azt gondolják: szálljon a kiváló tűcsökszó a szomszéd rétekre is, ámuljanak el rajta csak a békák, őzek, mókusok meg a rétisasok.

Egresréten minden szál fű, minden kis állat Kűcűrű muzsikájára szokott elszundítani. Olyannyira hozzászoktak a nagytudományú zenész altatódalaihoz, nélküle még a szemüket sem tudták lehunyni.

Első harmathullás napján történt, hogy alacsonyan szállt el a hold a rét felett. Meg kell hagyni, igen nagy ámulatot keltett a vidéken, mert ilyen tündöklőnek még senki sem látta.

— Ejha! — brekkentett a levelibéka. — Ha efféle lámpás világítana a nádas fenekén, pompás mulatságokat rendezhetnénk fényénél odalent!

— Furcsa — dünnyögött a

szamárkóró —, ha alacsonyan száll a hold, minden levellem színezüst. Bizony, ilyenkor kiragyogok a nemzetségből!

— Huhh! — mondta a bölcs bagoly. — Ha minden este így sütne az égi koma, bizisten egy éjszaka kiolvashatnám az Erdei Kalendáriumot.

Egyedül Kücürü nem szólt egy szót sem.

Tátott szájjal ült egy holdfényben fürdő lapulevélen, s ámulta-bámulta a holdat. Ilyen rettenetesen gyönyörű valamit még sohasem látott. Éppen olyan kerek és sima volt, mint egy gyöngyszem, meg aztán meg mert volna esküdni rá Kücürü: ha hosszan nézte, szemmelláthatóan mosolygott a hold. Éppen oda nézett, ahol ő állt, szinte szikrázott tőle a nappal mindig poros lapulevél, és nevetett rá, úgy bizony, szélesen, jóságosan nevetett rá!

Hát ez volt az oka annak, hogy Kücürü azon este megfeledkezett az altatódalról, mérhetetlen nagy ámulatában. A gyíkok, mackók, békák és a többi egresrétiék álmatlanul pislogtak bele a holdfényes éjszakába, s nem tudtak elaludni. Hiányzott, szörnyen hiányzott Kücürü altatódala nékik!

Így ment ez másnap éjszaka is.

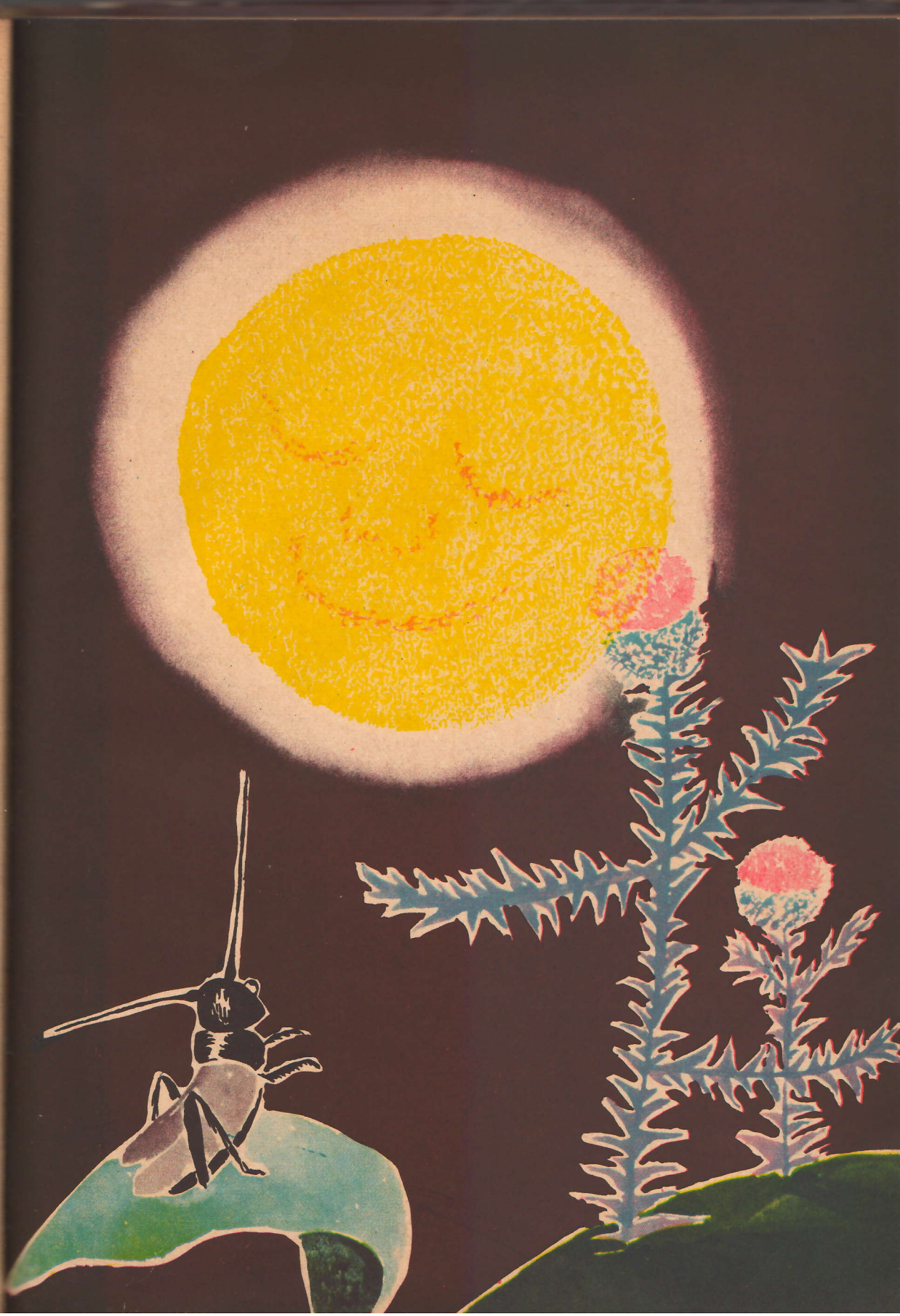
Kücürü alig várta, hogy megjelenjen a hold, hanyatt feküdt a lapulevélen, s bámulta a tündöklő gömböt. Szíve megtelt vágygal, hogy egyszer feljusson oda, ahol bizonyára minden sokkal szebb, mint idelent, hol ősz táján mindig elkókad a fű, reszketve búvik odúba a mókus, meg a tücsköknek is elfagy a hegedűjük. Hej, be vágyott most fel a holdba! Mennyivel szebb lehet élni abban a színezüst világban!

A rétek pedig csak nem tudtak elaludni.

— Meg sem mukkant ma este Kücürü! — panaszkodott a pipacs.

— Már második este, hogy így tesz — tette hozzá a levelibéka.

Csakhamar felzúdult egész Egresrét. Nem mehet ez így tovább!

S küldöttséget menesztettek Kücürühöz.

A sün ment elől, s ő vállalta a beszédet is.

— Tisztelt Kücürü — kezdte a tüskés szónok —, ez mégsem járja! Két éjszaka már, hogy nem muzsikálsz nekünk. Jól tudod, hogy tücsökszó nélkül elaludni se tudunk. Beteg vagy-e hát?

Kücürü meg sem látta őket. A holdat nézte. Amaz odafönt még barátságosabban nézett rá. Mintha azt mondta volna: „Méltóztass ide jönni, nálam minden szebb!”

— Nem beszél — sóhajtotta a nyúl —, csak a holdat nézi.

Szóltak még többször is hozzája, de a tücsök egy tekintetre sem méltatta őket.

— Menjünk a bagolyhoz — tanácsolta a pipacs —, ő majd tud erre valami orvosságot.

Elmentek hát a bagolyhoz, aki éppen az Erdei Kalendáriumot olvasta. Kissé bosszankodott, hogy éppen a legszebb fejezetnél kell abbahagynia az olvasást, de amikor megtudta, milyen ügyben jár Egresrét népe, megértően tette félre a könyvet, s azt mondta:

— Úgy bizony, ezen segíteni kell. Mégpedig gyorsan.

— Úgy ám, de hogyan? — kérdezte a szamárkóró.

— Tüstént röpjön el valaki a sashoz. Ezen a bajon csak ő segíthet.

Nem értette senki ezt, de tudták, hogy a bagoly csak okosat

tanácsol atyafiainak, hát menten felszólították a pacsirtát, eredjen útnak a sas sziklafészkéhez, s hívja el a madarak legerősebbikét. A pacsirta azonban félt egyedül menni, s ezért vele repült három rigó, négy vadgalamb és tizenkét ökörszem is. A népes társaság útnak eredt, s csakhamar megérkeztek a sashoz.

— Miféle bolondságon töri a fejét megint az a vén bagoly? — kérdezte a sas, de mivel az egresréti madarak könnyörögve kérték, hogy igyekezzen, felszedelőzködött, s elindult a többiekkel.

Amikor Egresrétre értek, a hold már olyan alacsonyan szállott, hogy a legmagasabb fenyőfa búbját horzsolta. Legalábbis így látta Kücürü a lapulevélen. Azt csak úgy a szeme sarkából látta, hogy a szomszédságában nagy csapat madár szállott le, élükön a hatalmas sassal. Ám mit törődött most ezekkel! Ő csak a holdat leste.

Ez idő alatt pedig a sas és a bagoly félrevonultak, és komoly tanácskozásba fogtak. Az erdőbéliék mindebből nem hallottak semmit, de látták, hogy a bagoly valamit magyaráz a sasnak, a sas pedig nagyokat bólogat rája.

Nemsokára aztán a sas elrepült a bagolyodúból, egyenesen Kücürühöz tartva. Egy vörösbegy ment vele, az mutatta meg, hol álmélkodik a tücskök tücske. Amikor odaértek, megszólalt a sas:

— Ő volna hát a híres Kücürü?

Amikor Kücürü a nevét hallotta, odapislantott a sasra, de csak fél szemmel. S akkor még azt mondotta a sas:

— Én is Kücürü csodálatos muzsikájára szoktam elaludni. Amiatt is jöttem mostan. Hogy lerójam hálámat a sok altatódalért.

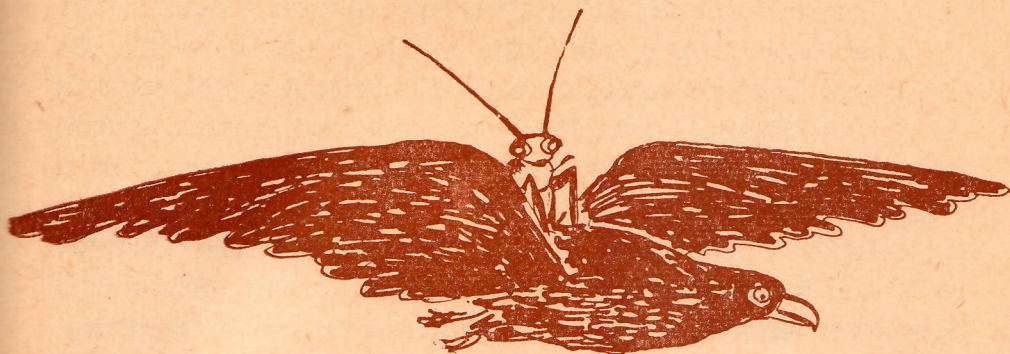
— Énrajtam senki sem segíthet — sóhajtott végre Kücürü, akinek jólesett, hogy ilyen nagymértékben dicsérték —, én ezen a földön csak kínlódni tudok.

És elmondotta könnyek között, hogy őt egyedül csak a hold csábítja, és mért ő oda soha el nem kerülhet, hát szíve fájdalma is örökké megmarad...

— Ha csak ez a baj — mondotta vidáman a sas —, szívesen segítek én. Ül fel a hátamra, s felviszlek a holdig.

Kücürü szíve nagyot dobbant. Igazán? Elvinné őt a sas?

— Mondom, ül csak a két szárnyam közé, s fogózkodj erősen — ajánlotta a madarak királya.

Kücürünek nem kellett ezt kétszer mondani. Felugrott a sas hátára, az meg magasba repült vele. Csakhamar ott jártak, hol kék és arany csillagok ragyognak. De Kücürü meg sem látta őket.

— Most nem látom a holdat — mondta —, hova vittél?

— Felhő van előttünk — szólt hátra a sas, és tovább repült.

Egyszer csak végre kibukkant a hold is.

De hol? Közvetlenül a Kücürü orra előtt! A kis tücsök úgy érezte, hogyha erősen nekirugaszkodik, hát átugorhat rája. Igen ám! Csakhogy milyen volt most a hold? Ó, szörnyű! A nemrég még tükörsimának látott kerek képe most hegyek és völgyek bibircsókjával volt teli! Ami a lapulevélről mosoly-nak látszott, az most iszonyú kegyetlen volt!

Kücürü megrémült:

— Forduljunk vissza! Ez nem az a hold, amit én láttam!

— Márpedig csak ezt láthattad. Több hold nincsen — mondta a sas —, én tudom. Csakhogy nagyon messziről láttad.

Szörnyen csalódott képet vágott Kücürü.

— Menjünk vissza Egresrétre — suttogta —, siessünk vissza Egresrétre!

A sas nem szólt, de visszafordult vele. Egyenesen a bagoly odújához vitte. Ott leszálltak. A mackó, béka, a nyúl meg a többiek már mind ott várták őket. Kücürü röstelkedve mászott le a sas hátáról. Attól félt, hogy az egresrétiak kinevetik. De azok nem nevettek. Aggódva nézték Kücürüt. A tücsök egy szót sem szólt. Szégyenkezve elődalgott onnét, nem messze, csupán a lapulevélig. Felállt rá, elővette a hegedűjét, s rázendített a szokásos esti dalra.

Azt mondják az erdőbéliek, így még sohasem játszott!

Ami igaz, az igaz, gyönyörűen kellett húznia, mert még a sas is ott aludt el a bagolyodú mellett. Elfelejtett hazarepülni.

AZ ELEFÁNTFOGÁSZ

Sün Szaniszló fogorvosi rendelőt nyitott. Szép dolog, előkelő dolog. Ha nem tudnám, miféle véletlen csinált belőle doktort, ma is tisztelném ritka tudományát. Azonban végestelen-végig ismerem az ő történetét. Tanulságos, nem árt, ha okultok belőle.

Első holdtölte második vasárnapján az erdőn csatangolt őkelme, és egy hatalmas harapófogót talált. Világéletében nem látott olyat, hát elcipelte a bagolyhoz.

— Mit kezdjek ezzel? — kérdezte tanácstalanul.

— Fogót talált uraságod — mondotta a bámulatosan okos madár, és megmagyarázta, hogy ezzel talán még elefántfogat is lehet húzni.

Ezen eltöprengett a szerencsés sün, és addig-addig törte a fejét, amíg ki nem talált valamit. Elment Húsvéti Salamonhoz, akit a közönségesebb állatok csak egyszerűen tapsinak szoktak hívni, és egy elsőrendű címtáblát rendelt tőle.

Salamon, aki ez ideig csak pirostojásokat festett, örült a nem mindennapos rendelésnek, s nyomban nekilátott a munkának.

Reggelre kész volt a tábla. Sárga volt, mint a nap, betűi pedig pipacspirosan ragyogtak.

Ez állt rajta:

SÜN SZANISZLÓ
ELEFÁNTFOG-KÉSZÍTŐ
HÚZÁS, FÚRÁS, TÖMÉS
EREDETI SZERSZÁMMAL!

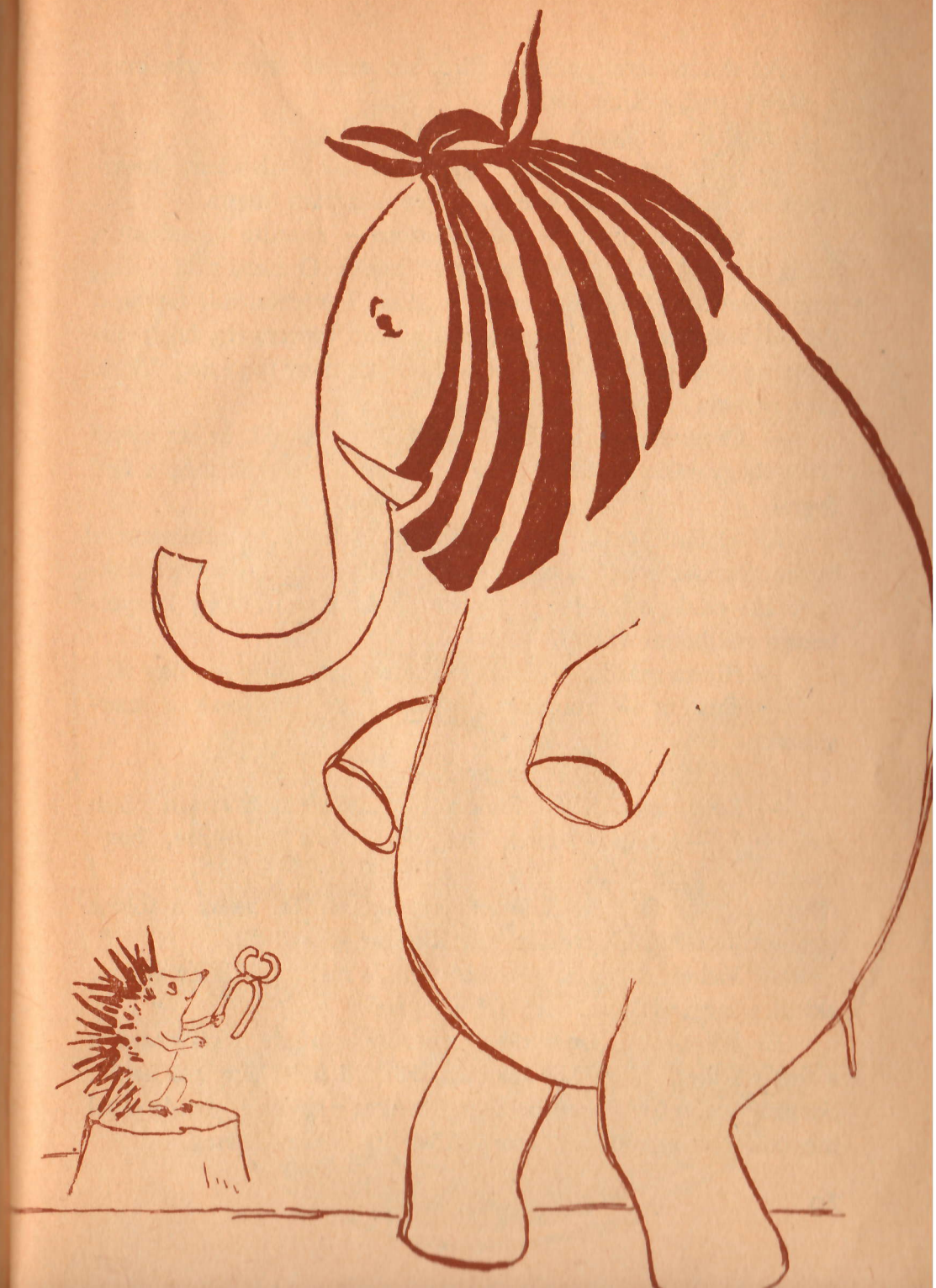
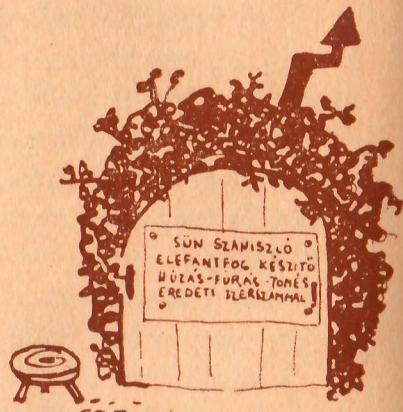
Hazament, kiszegelte a háza kapujára, aztán elsöpörte a szemetet a portája előtt, hogy lássák, nem akármilyen fogorvos ő, majd leült a háza előtti kispadra, és várta a betegeket.

Egyszer egy mókus tévedt arra, akinek éppen a foga sajgott, azonban Sün Szaniszló nem vállalta a foghúzást, mondván, hogy ő csak elefántok orvosa, nincs műszere apró-cseprő fogakhoz.

Harmadnap végre beállított hozzá egy elefánt. Egy lepedővel volt felkötve az ábrázata, és úgy jajgatott, hogy megesett a szíve annak, aki látta.

Amikor a fogdoktor meglátta a beteget, mélyen meghajolt, és betessékelte a fogorvosi székbe, ami máskülönben Sün doktor saját székecskéje volt. Ám ez nem bírta el a jókora beteget, és menten ríptyára tört, amikor az elefánt ráült.

— Nem baj, nem baj — mondta udvariasan Sün doktor, amikor a szégyenkező beteget látta —, több is veszett Mohácsnál. Inkább üljön uraságod a fűbe, kényelmes, jó fű ez, öröm ülni rajta.

Az elefánt letelepedett a fűre, két mellső lábát karbafonta, a száját pedig kitátotta.

Ó, ilyen irtóztató nagy száját!

— Látja azt a feketéllő fogamat ottan? — kérdezte keservesen az elefánt. — Egész éjszaka nem aludtam miatta.

— Egy szempillantás alatt kihúszom — mondta a fogdoktor, pedig azt sem tudta, hogyan fogjon hozzá. Onnan, ahol ő állt, nem is lehetett belátni a beteg szájába. Tanácstalanul topogott hát ödoktorsága az elefánt lábánál, s azon töprengett, hogy miképpen juthat oda föl, ahol az a rettenetes nagy fog sajog. Végül azt mondta az elefántnak:

— Örvidenek, ha idenyújtana a szomszéd úr az egyik lábát, hogy rákapaszkodjak. Ugyanis messze vagyok még a fájó fogtól.

Az elefánt lenyújtotta a mancsát, a fogorvos rámászott s beléjecsimpaszkodott. Akkor aztán a válláig emelte a beteg a doktort, aki odalépett végre a foghoz. Akkora volt, hogy kényelmesen ráülhetett volna.

— Húzza már ki — jajgatott a szegény elefánt —, úgy fáj!

— Tüstént — mondta a sün —, tüstént, csak a szerszámom...

— Mi van a szerszámmal?

— Lent maradt a földön — mondta zavartan Sün Szaniszló —, hálás lennék, ha visszavinne a földre, hogy magamhoz vehessem.

— Ó, de fáj! — kiáltotta az elefánt. De azért a földre tette a doktort, aki gyorsan magához vette a fogót.

— Mehetünk vissza — szólt végül, s ráállt az elefánt lábára, aki újra megindult vele fel, fel a foghoz.

És akkor Sün Szaniszló megkezdte a húzást. Ráillesztette a fogót a fogra, de akkor hirtelen szörnyű ütést érzett a hátán. Szegény elefánt kínjában be akarta csukni a száját és ormányával megütötte véletlenül a doktort. Röstellte is ezt a beteg.

— Annyira fáj, nem tudok uralkodni magamon. Legjobb lenne, ha ormányomat valamelyik fához erősítené a doktor úr!

— Halló, kedves szomszéd! — kiáltott oda Sün Szaniszló egy arra kódorgó vadmacskának. — Hálás lennék, ha odakötözné betegem ormányát egy fához!

— De mivel? De mivel? — nyávogott a vadmacska.

— Ó, persze — csapott a homlokára a doktor —, kötéll is kell. Ha meg nem sértem, nyújtsa ide uraságod a lábát, le kell mennem, kihoznom a házból a kötelet.

Ezúttal az elefánt az ormányával emelte le a doktort, aki előszedte a kötelet, átadta a vadmacskának. A szívélyes szomszéd egy-kettőre odakötötte egy fa koronájához a hatalmas ormányt, köszönt és odébb állott. Az elefánt újra felemelte az orvost, aki menten hozzálátott a húzáshoz. Ám alig kapott bele a vas az odvas fogba, felbődült kínjában az elefánt, Sün doktor pedig ijedtében hanyattesett, és végiggurult az elefánt testén. Meg sem állt megint a földig.

— Röstellem — mondta az elefánt —, de hát úgy bele-nyilallt.

— Másként kell ezt csinálni — mondta feltápászkodva a sün —, csak egy percig várjon itt uraságod.

Azzal eliramodott, és vagy félóra múlva valóságos állatsereglettel érkezett. Vele volt a róka, a nyúl, a farkas, a teknősbéka, az őz, két mackó és három egér is.

— Hoztam ápolókat is — mondotta a doktor —, ők majd segítenek lefogni uraságodat, ha evickél. Lássunk hozzá hát, szomszédok — fordult aztán az állatokhoz —, nem kell félni, mindenki bőséges fizetést kap ezért!

Most aztán az egész banda azon fáradozott, hogy veszélytelenül húzhasson fogat a sündoktor. A két mackó az elefánt két hátsó lábán ült, a többiek — elosztva — a két mellső lábába csimpaszkodtak. A három kis egér az elefánt farkába kapaszkodott, nehogy azzal is valami bajt csináljon.

Akkor aztán újra kezdődött a húzás.

Már éppen azon volt a sün, hogy csavarjon egyet a fogóval, amikor arra repült a bagoly, s meglátta, mit cselekszik.

— Nem lesz jó ez így — mondta —, jobb az, ha balzsamfüvet dugnak a fog odvába. Attól elzsibbad, s könnyebb lesz a húzás.

Hárman is szaladtak balzsamfűért. Azt már említenem is felesleges, hogy a doktor megint leszállt az elefánt válláról, s aztán újból fel kellett vennie a betegnek a balzsamfüvekkel együtt. Akkor már igen bágyadt volt az elefánt, jóformán alig pihegett. Jó jelnek vette ezt Sün Szaniszló, arra gondolt, jó dolog ez a balzsamfű, ha így elkábítja a beteget. Helyére gyömszölte hát a füvet, aztán — hogy megbizonyosodjon, vajon igazán kábít-e a balzsamfű — odasózott a fogó fejével a lyukas fogra.

Több sem kellett az agyongyötört elefántnak.

Akkorát bődült, hogy reszketett belé az erdő. A segédkező állatok hanyatt-homlok menekültek, egyedül a doktornak nem volt rá alkalmja, mivel ő ijedtében újfent lepottyant a földre, de most már olyan szerencsétlenül, hogy szinte minden csontját összetörte. Ott maradt a földön, félájultan.

Az elefánt irtózatos fájdalmában eltépte a kötelékeit is, és bölgve rohant be az erdő sűrűjébe.

Azt mondják, soha többé nem látták arrafelé.

A doktort csak később tette hordágyra két visszamerészkedő szomszéd. Bevitték a házba, ágyába fektették, és egy pohár vizet tettek az ágya mellé. Aztán elmentek.

Később a bagoly is járt arrafelé. Benézett a sün házába, és igen csóválta a fejét, amikor látta, milyen bőrben van a doktor.

— Rossz volt a receptje — nyögte szemrehányóan Sün Szaniszló —, nem mondta, hogy a fogóhoz erő is kell!

— És még sok minden más — mondta a bölcs madár —, de hát én csak arra válaszolok, amit kérdeznek tőlem.

Azzal jobbulást kívánt és elrepült.

Szaniszló még egy hétig nyomta az ágyat. Mikor aztán felépült, elővette régi, kopott seprűjét, kiment a tisztásra, hogy régi foglalkozását folytassa. Este pedig a gyönyörű táblát is leszedte a házról. Aprófát csinált belőle, és azzal főzött vacsorát magának.

